

SINTEZE

literare — critice — sociale

ANUL IV
NR. 29 (104)

SAPTĂMINAL EDITAT
DE S.C. „DEȘTEPTAREA” S.A. BACĂU
Coordonator Constantin CALIN

INTERVIU

DR. Henning Krauss (Universitatea din Augsburg): „Consider literatura angajată drept indispensabilă”

Acest interviu este prelungirea firească a lecturii unei cărți sobre dar incitante, a d-lui Dr. Henning Krauss, apreciat romanist, profesor la Universitatea din Augsburg (Germania), „Literatura între rezistență și colaboraționism” (Ed. Junimea 1992), pe care am recenzat-o într-un număr anterior al suplimentului „Sinteze”. Am găsit acolo idei și opinii care stimulează dialogul intelectual, cu rezonanță în actualitatea noastră imediată. Interviul l-am realizat prin corespondență, cu ajutorul d-lui Dr. Ioan Constantinescu, de la aceeași universitate, care, făcând dovada indefectibile sale sollicitudini, a și tradus în românește răspunsurile date de d-l Henning Krauss întrebărilor mele. Amindurora, le mulțumesc.

— În „Literatura între rezistență și colaboraționism” vă referiți exclusiv la domeniul francez. De ce? Tema n-ar putea fi ilustrată și cu exemple din alte literaturi?

— Literatura franceză este, de secole, cea mai politică dintre literaturi și are, în mare parte, începând cu 1789, caracterul de „littérature civique”. Tensiunea dintre „rezistență” și „colaboraționism” a existat desigur și în alte literaturi, în țările ocupate în timpul celui de-al doilea război mondial, dar, așa cum cercetarea literară o arată, nu în aceeași măsură ca în Franța. Această țară este deci exemplul ideal pentru tema noastră. În prezent mă preocupă paralelele care există între literatura franceză din anii 1940—1944 și literatura algeriană scrisă în perioada războiului cu Franța (1954—1962).

— După schimbările politice din 1989, termenii „rezistență” („disidență”) și „colaboraționism” au devenit foarte frecvenți în limbajul scriitorilor din Est, mai ales în situații polemice. Considerați justificată, normală, folosirea lor în legătură cu persoane din alte epoci (anterioare sau posterioare) decât cea în care au apărut?

— A încerca să explicăm necunoscutul prin ceea ce este cunoscut intră în obișnuințele mecanismului psihic omenesc. Istoria nu se repetă niciodată; există doar o relativă apropiere între

● Coperta volumului Mircea Dinescu, Lirică și atitudini. Poezii noi, Documente, Analize. Ediție de Ioan Constantinescu, Henning Krauss, Klaus P. Prem (Ed. Wissner, Augsburg 1992)

epoci. Pentru clarificarea propriei poziții, concepte ca „rezistență” și „colaboraționism” — și în acest caz există o bogată paletă de atitudini, de la tolerarea pasivă, la cooperarea practică,

Interviu realizat de
Constantin CALIN

(Continuare în pag. a IV-a)

Eveniment Matematicieni sub starea de șoc (II)

În rândurile introductive publicate joia trecută ne miram de întârzierea apariției unor ecouri ale articolului Ginei Kolata din „The New York Times” în presa românească. Iată însă că populara revistă bucureșteană „Magazin” anunță pentru numărul său de la sfârșitul acestei săptămâni „o Bombă științifică”: rezolvarea după 366 de ani a teoremei lui

Wiles din cauza tehniciilor acesite. „Trebuie să cunoști foarte multe despre formele modulare și geometria algebrică, de asemenea să fi urmărit subiectul foarte îndeaproape”, precizează el.

Ideea generală a demonstrației Dr. Wiles este asocierea unei curbe eliptice (obiect matematic care arată, dacă putem spune

cerut să vorbească în locul său. El a arătat că Dr. Wiles l-au trebuit șapte ani ca să rezolve problema. Acesta se afla în posesia unei soluții pentru un caz special al conjecturii lui Taniyama încă de acum doi ani, dar nu a spus-o nimănui. „Nu se simțea mulțumit, ba dimpotrivă, chiar descurajat de ea”.

O EXPLOZIE TĂCUTĂ

Dr. Wiles și-a prezentat rezultatele săptămîna aceasta (21—23 iunie) în timpul unei scurte conferințe la Cambridge (Anglia), locul său natal, despre „Reprezentări galoisene piadice, teoria lui Iwasawa și numărul de motive al lui Tamagawa”. A ținut o prelegere pe zi luni, marți și miercuri sub titlul „Forme modulare, curbe eliptice și reprezentări galoisene”. Nu exista nimic în titlu care să sugereze vreo legătură cu teorema lui Fermat, relatează Dr. Ribet. „Cînd Wiles și-a început prelegerile s-au făcut din ce în ce mai multe speculații despre ce urma să se întâmple. Auditoriul de specialiști în aceste misterioase domenii a crescut de la 40 în prima zi la 60. În sfîrșit, la încheierea celei de a treia zile, Dr. Wiles a conchis spunînd că a demonstrat un caz general al conjecturii lui Taniyama. După aceea, în aparență ca o remarcă

Traducere și adaptare de
Julius Bogdan BORCEA

(Continuare în pag. a IV-a)

At Last, Shout of 'Eureka!' In Age-Old Math Mystery

By GINA KOLATA

More than 350 years ago, a French mathematician wrote a deceptively simple theorem in the margins of a book, adding that he had discovered a marvelous proof of it but lacked space to include it.

ton University. Dr. Wiles announced the result today at the last of three lectures given over three days at Cambridge University in England.

Within a few minutes of the conclusion of his final lecture,

● The „Eureka!” smuls de rezolvarea celei mai vechi probleme „Un New York Times”, nr. 49372/1993).

Fermat. Între timp sursele despre acest subiect senzational s-au multiplicat, una dintre ele devenind chiar suplimentul „Sinteze”.

DIN MISTER IN MISTER

Un alt aspect remarcabil este acela că o problemă aparent simplă necesită matematici atât de sofisticate și ultraspecializate pentru a fi rezolvată. Dr. Ribet estimează că doar o zecime de procent din rîndul matematicienilor ar putea înțelege lucrarea Dr.

asa, ca o gogoasă) cu o ecuație din teorema lui Fermat. Dacă teorema ar fi falsă și ar exista într-adevăr soluții pentru ecuație, s-ar obține o curbă particulară (rațională într-un anumit sens). Demonstrația dovedește existența unei asemenea curbe.

Dr. Wiles a declarat colegilor de breaslă că este reticent față de ideea de a vorbi presei și nu a putut fi contactat pînă la data publicării articolului (25 iulie). Dr. Ribet a spus că Dr. Wiles este timid și a precizat că l s-a

OGLINDA

Sacul cu șoareci

Pe un cîmp mare de sticlă se deșartă un sac cu șoareci. Sacul a fost legat la gură vreme de aproape o jumătate de secol. Înăuntru a fost întuneric, foame, frig, delațiune, frică, ierarhii. Mai ales ierarhii drastice, stăpîni și stăpîniți; nomenclatura cu steaua în frunte și treptele coboritoare. Șoareci cu privilegii, șoareci de rînd. Înăuntru sacului lumea aceea a fost teribil de organizată; saci mai mici, săculețe, compartimente, celule. Șobolani truși, inflexibili, șoricuți cu frica de Dumnezeu. Înăuntru se făcea teoria sacului, așa și pe dincolo, avantaje, egalități, poezii despre superioritatea lumii ca sac. Cu tenacitate se poate orice în istorie, imposibilul devine posibil. Și invers. Cea mai minunată dintre lumi este lumea ca sac. Și chestia asta funcționa exclusiv în felul ei, Datoria, onoarea, patriotismul se aflau în slujba sacului. Orice breșă ar fi periclitat ansamblul; schimbările ar fi fost imposibile, cele esențiale; doar mici rețușuri pe ici pe colo. Sistemul funcționa și se reproducea la infinit doar în interiorul sacului. Atît.

Bruce, sacul a fost deschis la gură pe un cîmp de sticlă, nemărginit. O miazmă a țîșnit mai întîi de acolo, apoi șoarecii. Orbiți de lumină și spațiu, într-o teribilă și haotică decompunere, șoarecii apleacă unde văd cu ochii, alunecă, se întretaie, se încaieră, caută un loc, se încăleacă nebunește, gîfăie, își trag sufletul. Teritoriul este necunoscut. O altă frică, de libertate, îi hăituește. Legile sacului sînt altele decît legile spațiului deschis. Șoarecii ucid, violează, fură, mai întîi supraviețuirea. Defularea e generală, incontrolabilă. O lume de frustrați poartă compensări, carne, carne macră, poleială, sex, putere, avantaje, bani. Mai ales bani, bani, bani, cu ei se cumpără totul. Scapă sau reușește cine poate, indiferent de mijloace. Junglă, irațional, cruzime. Din șoareci iese la iveală ceea ce fusese ascuns vreme de cincizeci de ani. E liber totul, anarhie. Trăiesem duplicitar, acum arama pe față. Nu mai contează mijloacele prin care vrei să te menții la suprafața pu-rojului. Te rezemi pe alții chiar dacă alții se încaie. Înșelăciune, fraudă, expurgăm asupra semenilor tot răul acumulat. Verde sau roșu. Acum, totul acum, mîine e prea tîrziu. Întoarcerea înapoi în sac e imposibilă. Înainte habar nu avem ce și cum. Dar înaintăm, alergăm, călcăm în picioare în căutarea unui loc prielnic. Cei ce au avut vor să mai aibă, nărav al naibii, se adună între ei, se sprijină, alcătuiesc confrerii, devin invincibili, puternicii zilei, miliardarii. Cei ce au avut puțin pierd și acest puțin, pierd procese, n-au noroc, n-au niciodată dreptate, nimeni nu-i mai ascultă, dumneata așteaptă la ușă și dacă vrei să știi află că nu mai ai nici o șansă. Cîmpul cu șoareci tînde să se organizeze după vechile tipare din interiorul sacului fiindcă, nu-i așa, obișnuința e a doua natură. Evident, cu unele amendamente de suprafață. Toți tind să-și păstreze avutul, să-l amplifice. Noaptea e plină de mizerii morale. De fapt tot noi sîntem, orbiți și năucii de libertatea din afara sacului, pe care am jinduit-o. Doamne, numai noi știm cît am crezut în ea, cît am suferit pentru ea. Era utopia noastră. O credeam mai blajină. Mai umană, mai prietenoasă, mai favorabilă... Cei mai săraci s-ar întoarce înapoi, în sac, dar ei nu mai există, deocamdată, nici măcar în istorie. Și e foarte bine că nu mai există pentru că iată, încet-încet, de-atita hăituială explicabilă, începem să obosim, defularea colectivă se epuizează. Și abia după aceea va începe regenerarea.

Și totuși, cine a deschis sacul?

Ovidiu GENARU

ATITUDINI

Zeflemeaua și umorul

Intr-o tabletă de simbătă seara se deplîngea, pe bună dreptate, proliferarea băscăliei. Eu însumi (care sînt receptiv la un umor neînmurit) am rămas consternat de nerușinata batjocură (și nu e o raritate!) dintr-un „dialog” purtat între doi „eseiști”, într-o gingăveală lunatică. Nici mai mult, nici mai puțin, acești ipochimeni își băteau joc de „daco-romanica gînte” de „Eminovici”, de „ultimul ocupant fanariot”, de „băștinioși fesenști”... Leit-motivul era că românii ne cam tragem din mantaua „fanariotului”, nici într-un caz dintr-a lui „Eminovici”, dar mai precis din Tiganada lui Ion Budai-Deleanu...

Cum se vede, după ce au trecut printr-o eriză de vîlcăreală sfîșietoare, „eseiștii” postrevoluționari au ajuns la deridarea zurliei (E drept, unii nu se mai pot lecu de urlete, înjurături, amenințări). Prejudicata trîsnită cu structura noastră invariabil persiflantă e mai veche și l-au că-zut pradă și cîțiva intelectuali mai subțiri. Zice-se că Junimistii au introdus ironia dizolvantă în

cultură și în stilul de viață publică de la noi. Ea vine de pe la iluminisți, de la Voltaire, și încă mai departe, de pe vremea lui Soerate (vd. Jankélévitch). Tot un junimist, „ocupantul”, ar fi înțeles zeflemeaua în literatura română. Și de atunci s-a instalat o infinită neseriozitate, am pierdut cu totul simțul gravității în istorie, o frivolitate păguboasă a pus stăpînire tiranică pe destinul nostru și de aceea sîntem parcă pedepsiți să eșuăm mereu în istorie... Acum, care este adevărul? E de crezut că dacă băscălișii devin mai totdeauna grotești, homo sollemnis cade îndeobște în stupiditate. Românii nu s, în fondul lor, intoleranți și tenebroși, dar nici niște bieți, flusturației. Am avut o istorie grea și s-ar putea să nu scăpăm așa ușor de momente de cumpănă, tragice chiar, dar vitalitatea noastră este de neîmfrînt și ea se verifică, în primul rînd, printr-o specifică disponibilitate pentru voia bu-

Constantin TRANDAFIR

(Continuare în pag. a V-a)

Joi 22 iulie 1990

O carte pe săptămână

Ovidiu Bufnilă : „JAZZONIA“

Scriitorul băcăuan din generația tinărilor Ovidiu Bufnilă a debutat în volum cu romanul *Jazzonia*, Editura Plumb, 1992. Genul abordat este cel științifico-fantastic. Pentru cititorul de literatură însă nu are deloc importanță că în text este conținută o carte (populată de computere, călătorii prin spațiu, baze de rachete, cercetări etc.), nici care este doza de fantastic administrată (ea este masivă, doza vreau să zic, în sensul că textul este impregnat de fantastic de la prima până la ultima pagină). Pe cititor cred că îl preocupă cită viață, cită autenticitate are romanul lui Bufnilă, cită putere de sublimare a sufletului omenesc au paginile sale literare. Spre bucuria noastră, *Jazzonia* nu are o structură saturată de tehnisme, ci tot eșafodajul său este foarte omenesc, încărcat de sensibilitate.

Pe scurt, povestea este următoarea: Pe o planetă numită Terraria, poliștii Mallory, aflați în pragul pensiei, primesc informația că un pianist, Riff To Rag, ar fi Mesia. El ar fi apărut, ca și alte corpuri, din apele Oceanului Atlanticus. Acest bănuț salvator trădează lumea cu muzică. Cu jazz, domnule! Mai exact, cu o specie a jazz-ului supranumită ragtime. Poliștii nostru, care, în viața lui tinere, numeroase predici morale, preluate dintr-o Biblie, adusă tot de apele oceanului prin tulburări magnetice, de pe planeta Terra, este foarte interesat de noul personaj, apărut în lumea rău famată a unui cartier din Monte Carlo. Astfel, Mallory cunoaște ce e muzica într-o lume în care nu există decît zgomote, îl arestează pe Riff To Rag, poartă discuții prelungi cu acesta. Personajul este un mutant care se dizolvă,

la un moment dat, în aer, lăsându-i cadou bătrînului poliștii vrafuri de partituri...

Prin urmare, *Jazzonia* este „starea aia extraordinară care te-apucă atunci cînd asculți muzică de jazz“. Toate personajele romanului se înscriu în zona paranormalului. Toți se nasc dintr-o fantezie debordantă și au ca principala trăsătură reveria, închipuirea care devine realitate. Toți sînt cam aiuriți, apucați, absorbiți de idealuri absolute (îl caută pe Dumnezeu, sînt înșeptați de sens, menire, rost, doresc nemurirea, voiesc să cucerească lumea, trec dintr-un spațiu-timp în altul, participă la întâmplări stranii, se lasă cutureați de o imaginație delirantă, care „te fură, te soare“). În fapt, participăm la definirea unei lumi anormale și cit se poate de imorale, formată din indivizi amăriți, refuțați, mîncăți de reverie ca fierul de rugină, o lume dezecilibrată. Elementul de contrapondere pare a fi muzica de jazz, cu speciile sale blues, swing, scat, care stimulează fantezia să o ia razna. Pe plajele mării ori pe tocul unei ferestre, personajele cîntă la trombon, contrabas,

pian, trompetă, saxofon. Isteria care îi cuprinde pe ascultătorii de ragtime pare un fel de demonizare; e o stare care le stăpînește complet ființa, o frenezia a trecerii în planuri tainice. Unul declară (e ca și cum l-au auzi pe autor spunînd aceste cuvinte): „Biletul de trecere în nemurire, asta mă macină pe mine, cred că mă-nțelegi! Dacă nu m-aș omori cu chestia asta, atunci, în mod sigur, am trăi degeaba“. Multe din personaje poartă nume biblice — Adam, Eva, Magdalena, Mesia etc. Numai că ele au meniri diferite și sînt „înstruite“ să „joace“ subtile treceri între planul realității și cel al iluziei, adevăratul conflict al romanului conturîndu-se în disprepanțele dintre aceste planuri. De altfel, romanul lui Bufnilă este un adevărat festin de imaginație și spirit ludic. Stilul dinamic, uneori plin de poezie, alături de ironie, construcția modernă cu inserția unor povestiri foarte frumoase, se adaugă probelor administrate de autor în favoarea talentului său, a valorii sale autentice.

Ioan Enea MOLDOVAN

PUNCTE

Adrian Păunescu - 50

Luni, a împlinit 50 de ani cel mai productiv și cel mai controversat scriitor român contemporan: Adrian Păunescu. Indiferent de opiniile noastre estetice și politice, trebuie să recunoaștem utilitatea prezenței sale literare și publice, calitatea de „ferment“.

Barem cu această ocazie, ar trebui să omagieze chiar și cei care-l înjură, motivat sau nu, căci fără el, unii, ar cam șoma și ar părea și mai mici. Vorba altui poet și parlamentar: „Domnilor, fiți creștini și democrați!“.

C. Cn.

ZEFLEMEAUA și UMORUL

(Urmare din pag. a III-a)

nă. Spunea cineva, un prieten de altă stirpe, că „un popor ca acesta, cu un fond atât de optimist, nu va pieri niciodată“.

Mihail Bahtin, scriind o monumentală carte despre Rabelais, stăruie asupra „culturii populare a risului“; asta m-a inspirat să găsesc în opera lui Ion Creangă resortul prim în paradigma festivității, în spiritul ludic și în risul popular carnavalesc. Oricît de vitrege au fost timpurile, am făcut eforturi regeneratoare „parce que le rire est le propre de l'homme“ (Rabelais). Risul este adversarul cel mai de neîmpăcat al prostiei și al totalitarismului. Înseamnă libertate. Risul (nu bășcălia neghioabă) compromite, prin însăși declanșarea lui, prostia agresivă, „bestialitatea intelectuală“: „Ca armă în lupta pe care spiritul o duce contra stupidității animalice care persistă în spe-

cia noastră, și ca determinant de distanță estetică, risul, la orice nivel l-am considera, înseamnă o eliberare și o garanție de înălțare a omului. Risul este una dintre cele mai serioase acțiuni ale neamului omenesc“ (Zarifopol). Există un fel de „universalitate“ a risului, deci o filosofie, care trebuie căutată în puterea lui de eliberare și în capacitatea lui regenerativă. Homer vorbește despre risul etern al zeilor, în sensul că el deține puteri creatoare, pe cită vreme bășcălia este degradantă. Oamenii fiind făpturi zeiești, create după chipul și asemănarea lor, au moștenit această însușire rară. Aristotel observă că abia la 40 de zile de la naștere copilul începe să ridă, adică să se afirme ca ființă umană. În *Dialogurile* sale, Lucian îl evocă pe Menipp rîzînd în „lumea de dincolo“. Legenda glăsuiește că soborul Licurg a ridicat o statuie întru cinstirea „în-

veselirii“. Hermann Reich (în *Der Mimus*) îl ia ca martor pe Chloricius care povestește despre un bolnav vindecat prin risul provocat de un mim. Despre puterea de exorcizare a hazului, despre valoarea lui terapeutică, precum și despre caracterul său filosofic aflăm din mai multe surse: Hipocrat, Plutarh, Renascenștii...

„Cînd ridea Creangă, ce hohot puternic, plin, sonor, din toată inima, care făcea să se cutremure pereții“, ne informează Iacob Negruzzi. Adăugăm: se cutremurau și astăzi baierile lumii, ca risul Creatorului sau al zeilor din finalul primului cînt al *Iliadei*, ris care făcea, zice Homer, să răsunе văile și munții. Din păcate, rînjesc și blasfemitorii. Numai că strîmbătura lor, oricît de sinistă, nu poate să nască monștri, fiind copleșită de puterea rațiunii zîmbitoare și de practica fericii triumfătoare.

Colțul copiilor

ORAȘUL CU MINUNI (10)

Deasupra lucrurilor, era un prosop lung, alb ca zăpada, brodat la cele două capete cu flori de mătase. Bunicul îl ridică încet, cu grijă. Dedesubt, erau straturi — straturi de rufe, de asemenea albe și mirosind a levănțică. Și pe acestea, Bunicul le ridică cu grijă și le puse deoparte. Într-un colț al lăzii dădura peste o pungă; Bunicul o desfăcu, iar degetele îi tremurau ușor: înăuntru erau o mulțime de bani aurii. Uitîndu-se mai bine la ei, Magda descoperi niște chipuri diferite de cele care se vedeau pe monedele obișnuite.

— Cine sînt ăștia, Bunicule?
— Tot felul de regi și împărați, cine-i mai știe?
— Dar de ce ține bunica banii ăștia vechi?

— Nu știu... I-am spus, odată, că banii se trec, iar regii și împărații cad și ei și se duc, dar nici n-a vrut să audă, s-a supărat pe mine.

Ajunseseră aproape de fundul lăzii și, deodată, Magda simți că i se taie răsufarea: Bunicul ridicase în mîini o rochie lungă, subțire și străvezie ca fumul. Era, toată, numai din dantele, încît îi-era și frică s-o atingă.

— A cui a fost rochia asta, Bunicule?, întrebă Magda, în șoaptă.

— A bunicii.
— Nu se poate, nu cred.
— Ba da, a ei a fost. Nu te mira, acum s-a gheboșat de tot, dar a fost și ea, de mult, tinăra și frumoasă. Nici mie nu mi-ar

veni să cred, dacă n-aș fi dansat cu ea, atunci, cînd era în rochia asta, la un bal...

— Bunica a dansat la bal? Magda nu-și mai revenea din uimire: la una ca asta nu s-ar fi gîndit.

— Ia-o și uită-te mai bine la ea, spuse Bunicul. Nu te teme, Magda luă rochia și o pipăi. Părea făcută din nimic, altfel era de ușoară. „Oare cum mi-ar sta mie, îmbrăcată în rochia asta?“ se gîndi ea. Ar fi vrut s-o încerce, dar în odaia bunicii nu era nici o oglindă. Ca și cum i-ar fi ghicit gîndurile, Bunicul spuse:

— Du-te în odaia ta și îmbrac-o... Îngerii să te aibă în pază!

Elisabeta ISANOS

Atelier literar

Cătălin SEREDIUC

Faptul că tînărul poet Cătălin Serediuc s-a adresat Atelierului poate surprinde pe cei ce i-au mai întîlnit numele în diverse publicații. Născut la Suceava, la 22 februarie 1970, el a debutat, 15 ani mai tîrziu, în paginile cotidianului „Zori noi“, colaborînd apoi la „Convorbiri literare“, „Flacăra“, „Ramuri“, „SLAST“, „Tinerii revoluției“, „Alo!“. Devenit, între timp, băcăuan, continuă legăturile cu spațiul natal, citindu-și poemele în cadrul cenaclului literar „Arboroasa“. Student al Facultății de Teologie Ortodoxă din Iași, Cătălin Serediuc își găsește timp și pentru lectura „Sintezelor“, care, iată, nu-l ignoră, apreciindu-i talentul încă de la primul semn!

Cornel GALBEN

POEM

În memoria prietenului meu —
Anjin — san

Regele între flori
Ridică un poem

Lumina e pasăre slută
Sorbînd
Întinericul pietrei

Apoi
Își revărsă strămoșii din el
Neclintîndu-i
În lac

Peste lac
Curcubeu

Săbiile scui-pau cu sînge
Obrazul Japoniei

ANUNȚ

Numai poeții sînt vinovați

Cineva
A minat tot orașul cu toamnă

Dacă vrei să nu explodeze tristețea
Nu vă lăsați nicăieri

Toți visătorii
Care obligă păsările să învețe să zboare
Pedeapsă de la nouăzeci
La o sută de ani de visare.

Insemnări de atelier

Văcarul și cireada

Soarele nemilos a pîrjolit totul: ogoare, pășuni, finețe, pomi. O priveriște de coșmar. Cireada era mare, arăta minunat, căci pînă acum, vitele mîncaseră, pe ghițuite. Se stabilise o ordine: boii grași, cei mai numeroși, stăteau în față, socotind că acolo le este locul. Supuse, vacile de lapte cu viteții lor, mai la o parte. În spate, stingherite, animalele bătrîne, își duceau ultimele zile.

Curînd, foamea a început să chinuie cireada: boii gemeau, vacile își lingeau viteții slăbiți, costelivele se lăsau în voia soarelui.

Dintr-o dată, un bou mai isteț avu o sclipire: „Fraților, am găsit soluția: să cumpărăm furaj!“.

Cireada, în picioare, l-a aplaudat: „Ești salvatorul nostru“. Cum visteria era plină, ca din pămînt apărură furgoane cu de toate.

„Stați“, strigă din nou istețul, „împărțeați o facem noi, boii, așa e drept, sîntem cei mai puternici“. Nimeni n-a crîcnit, știau că nu se pot pune cu ei.

Boii și-au luat „partea leului“, grosul, demonstrînd că ei au nevoie de porții mari ca să nu se preteze la corupție. Vacilor li s-a dat o porție mică, ele sînt doar vaci, își cunosc condiția. Viteții să sugă la mamele lor. Despre costelive nici nu s-a pomenit, au trăit destul.

N-a trecut mult și vacile slăbite de tot nu mai dădeau lapte, viteții nemalayînd ce suge, mu-reau pe capete. În schimb, boii se îngrășau.

Vitele bătrîne se încăpățîneau să supraviețuiască în ciuda lipsurilor.

Cum în orice turmă există și voci potrivnice, cineva l-a luat la întrebări pe văcar: „Ce-ai făcut, nene?, vacile nu mai au lapte, viteții mor, doar boii prosperă, trebuie să schimbăm regulile, altminteri vei rămîne numai cu ei!“

Împuns, văcarul și-a adus aminte că a învățat cîndva carte, că a mai fost prin lume și a văzut multe: „Ascultați, iubii mei, noul va învinge, și pentru prima dată vă fi ceva nemaivăzut, o cireadă numai de boi, căci, orice s-ar zice, boul este un animal nobil!“ Le-a explicat apoi despre boul Apis, un zeu al antichității, simbol al energiei creatoare, al căru spirit s-ar putea să se fi reîncarnat chiar în turma lui. Le-a spus că boii au fost modele de inspirație pentru artiști. Nicolae Grigorescu a pictat nenumărați boi, excelînd prin armonia cromatică ca și prin tehnica spontană cu care artistul parcă mîngia anatomia animalului, că în turmă se găsesc cîțiva din urmașii boilor ce l-au „pozat“ lui Grigorescu. Le-a mai arătat că Marcel Chirnoagă, graficianul, a avut ca model taurii cei mai aprigi pe care l-a imortalizat, cu semnificații simbolice, în combinații extravagante de oameni și animale. Ce mai, văcarul se avîntase în cronică plastică!

Obosit de atîta elocință, văcarul a răcnit, pecetluînd finalul: „Ce urmăriți cu împotririurile noastre? Vreți să stricați rînduiala? Să fie bine înțeles, imi iubesc boii... Sînt cei mai grași și puternici, îi iubesc!“

Laurențiu STAN

Joi 22 iulie 1993